

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 32. 33.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

& passerum plumas, & capillos hominum, cur non dicamus etiam illa omnia condidisse?

§. 2. D. Cyprianus Epist. 69. Eodem argumento Ecclesia ordinationem, regimen, & sacerdotes Deo esse demonstrat, reprehenditque illos, qui causam p. omotos esse dixerunt, idcoq; vt indignis detrahebant. *Nonne, inquit, duo passeres aueuenerunt, & neuter eorum cecidit in terram sine patris voluntate? & probet matris eius & veritas sine conscientia & permisso Dei etiam minor non fieri, tu existimes sacerdotes Dei sine conscientia eius in Ecclesia ordinari? Nam credere quod indigni & incesti sint qui ordinantur; quid aliud est, quam credere quod non a Deo, nec per Deum sacerdotes eius in Ecclesia constituantur?*

Assien quoque Cypria nus appellat, quod in Græcō
 ἐπὶ τῆς νύκτος, quod tamen apud Varr. l. i. de analogi-
 est, dimidia pars assis, & vt Georg. Agricola affis femi-
 nalis non libralis. Percussus est lege Papiria, vt sit
 quarta pars vncie, vt vncia eius respectu sit τετράκις
 ἴση, quatuor affes continens, Erasinus minutum vo-
 cat, Syrus ὀψίς assar. Solet vero as pro minima mo-
 neta accipi & confundi as & ἀσπὶς ἰσως.

VERSUS 32. 33.

Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo qui in cœlis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram patre meo qui in cœlis est.

QVÆSTIO I.

An ad salutem necessaria sit fidei confessio?

In Gratia est & ipso in me confessus fuerit, & ex
iuratus, in ipso. Itaque sensus est, qui me domi-
num, redemptorem, preceptorum confessus fuerit,
cum ego quoque pro me agnoscam: & patri com-
mendabo, ita Cyprian. Epist. 57. Quod in illis est, ait, to-
lerauerunt quicquid tolerare parati & prompti fuerunt. Qui
setormis & morti sub oculis Dei obtrulit, passus est quicquid
patiretur. Non enim ipse tormentis sed tormenta ipsi defue-
rant. Qui in me confessus fuerit coram hominibus, & ego in
illis confitebor coram patre meo, dicit Dominus. Confessi sunt.
Qui tolerauerunt usque ad finem hic saluus erit, Dicit Domi-
nus. Tolerauerunt & ad finem usque incurrunt & immacu-
lationem suarum merita perculerunt.

Optime omnino, voluntas enim pro facto habetur. Necessariam portio esse confessionem natura ipsa nos docet, si enim subditi pro rege depugnant, cur deus Dei pro domino non loquatur? cur eum pudet sui creatoris? imo & redemptoris? Confessione igitur Christi à cæteris infidelibus disjungimur, vt Athanasius ait: Atqui hinc est quod ab Ethnicis dissecimus, & segregati sumus, ne impie in idololatriæ admisceremur: dissecimus quoque à Iudæorum blasphemia, dum filium Dei agnoscimus, & eam perniciosam abnegationem euitamus, dicente Domino nostro: Quicumque abnegauerit me coram hominibus, abnegabo & eum coram patre qui est in caelis. Nos porro confitemur filium ex patre esse, & semper eum cum patre esse, ipsi dicenti credimus, vbi inquit: Quicumque me confessus fuerit coram hominibus, & confitebor, & agnoscam eum coram patre meo qui est in caelo. Cum igitur tale exemplar intueremur sub nomine Christianismi, digressi à gentilitate, qui opera Dei, Deos appellare, & adorare non verentur. Disiungimur quoque à Iudæis, qui Christianismum in Iudæismum depravant, & ab iis qui Deum ex Deo infantes, Deum vnam, itidem vt Iudæi prædicant, quique non ideo quod solus su ingenuus, & solus filius Deitatis, solum Deum nominant,

Adami Conzen in Euang. Tom. I.

sed quia infacundiores eum, magisque sterilem existimant,
quam ut pignat viuens.

S. 2. Mira nequitia hæc verba gnoscisci olim perue-
terunt, vt enim suos à martyrijs & persecutionibus exi-
merent, non in terra, sed in cælo confitendum dixe-
runt, Quos cõtra Tertullianus insurgit, l. cõtra gno-
sticos: Illos autem celestes homines si expõgulem mihi ostendat, Confiteandũ
facilius Aratus, Ptolemaeus, & Cepheus, & Erigonem, & Ariadnen non in cælo,
inter sidera delinabit. Quis autẽ prohibuit Dominũ illic etiam sed in terra:
confessionem hominum faciemdam determinare, vbi suam fu-
turam aperre pronuntiauit: Vt ita esset positũ, Qui in me con-
fessus fuerit coram hominibus in cælo, & ego in illum confitebor
corã patre meo qui in cælis est: eripere me debuit ex isto terrendo
confessione errore quam suspicari noluisse, si cõfessione præcepisset,
quia nullo alios homines noueram præter incolas terre, ne ipso
quidem adhuc in cælo homine confecto. Quæ porro fides rerũ, In cælo non
vt post excessum ad superna sublatũ; illi probet, quo non nisi probandũ,
tam probatũ imponeret: illis de recepta examinaret, quo nisi sed probatũ
admitteudũ peruenire non possem. Christiani cõfessũ ante patet admittuntur,
quam via quia nulla via in cælum nisi vbi patet cælum: quod tur-
qui attingit, intrabit. Quas mihi potestates ianitrices adfor-
mas iuxta Romanam superstitionem, & Cardem quandam &
Forculum & Limentinum, quas à cancellis ordinas potestates?
Si vnaquã legisti apud David. Auserte portas principes vestras,
& subleuentur porte æternæ, & intrabit rex gloria, si item au-
disti apud Amos: Quasi cõfessum suum adificat in cælos, & pro-
fusione suam fundat in terras: scito & a cõfessum illum exinde
complanatum vestigia Domini, & introitũ exinde referantur
viribus Christi, nec vllam mortũ aut quætionem in limine Chri-
stiani occurratur, qui non digni si habereant illic, sed agnoscĩ:
nec interrogari, sed admitti. Nam & si adhuc clauis putas
cælum, memento clauis eius hic Dominum Petro, & per eum
Ecclesie reliquisse, quas hic vnusquisq; interrogatus adhuc con-
fessus seros secum: Sed adfuerat diabolus illic confitendum, vt
suadeat hic negandum. Pulcra velicet documenta præmittas
bonas tecum clauis seram, timorem eorum qui solum corpus
occidunt, anime autem nihil faciunt: commendatus ero huic In cælo non
præcepti desertione, honeste in cõfessionibus stabo, qui in terrenis sunt tenta-
re nō potius, sustinebo maiores potestates, qui minoribus cessi: tiones.
merebor deniq; admitti iam exclusus. Suppetit adhuc dicere, si
in cõfessionibus confitendum, vel negandum est, na vbi alteram, i-
bidem vtrumq;. Emula enim quæq; concurrunt. Etiam per-
secutionem in cælo agitari oportebit qua confessionis, negationis
ue materia est. Quid itaq; cessas audacissime heretice, toti or-
dinem Christiana confessionis in superna transerre, & in pri-
mis ipsam nominis odium illic collocare, vbi ad patris dextram
presidet Christus: illic constitues & synagogas Inductor fones
persecutionum, apud quas Apostoli flagella perpassi sunt, & po-
pulos nationum cum suo quidem circo: vbi facile conclamant,
vsquequo genus tertium. Sed & fratres nostros & patres & fi-
lios & iocros & nurus & domosuos nostros ibidem exhibere
debetis, per quos traditio disposita est: item reges & prefidos &
armatas potestates, apud quas causæ purganda est. Erit certe et-
iam carcer in cælo carens sole, aut ingrati luminosus, & vin- Nec tormen-
cula fortasse de zonis & eculeus axis ipse qui torquet: tum sila-
pidanus Christianus, grandines adernit: si vendus, fulmina
pra manu sunt: si trucidandus, Orionis armati manus operabitur:
si bestia finiendus, vsus septentrio emittet, zodiacus taur-
ros, & leones. Hæc qui sustinuerit in finem, iste erit saluus. Er-
gone & finis in cælo, & passio, & occisio, & prima confessio. Et
vbi caro omnibus ista necessaria, vbi corpus quod solum ab ho-
minibus habet occidi?

S. 3. Apparet autem Gnosticos effugium quaesisse
in illis verbis, *in me*, quæ optime Tertullianus inter-
pretatur. *Manifesta*, inquit, c. 9. contra Gnosticos, (p.
opinor) est & depmno & ratio, tam confessionis quam nega-
tionis, etsi dispositio diversa est. *Qui* Christianum confe-
tetur, Christi esse testatur: qui Christi est, in Christo sit necesse
est. Si in Christo est, in Christo virg. confitetur. cum se Chri-
stianum confitetur. Hoc enim non potest esse, nisi sit in Christo.
Porro in Christo confitendo, Christum quoq; confitetur qui sit
S. 3. in Chri-

in Christo, dum & ipse in illo est, vixit Christianus. Nam etsi diem dixeris, lucis rem ostendisti qua diem praestat, licet non dixeris lucem. Ita etsi non directo pronuntiavit, Qui me confessus fuerit, non est diversus actus quotidiana confessionis à sensu Dominicae pronuntiationis. Quod enim est qui se confitetur, id est Christianum: etiam id per quod est confitetur, id est Christum: Proinde qui se negavit Christianum, in Christo negavit, negando se in Christo esse, dum negat se Christianum: & Christum autem in se negando, dum se in Christo negat, Christum quoque negabit. Ita & qui in Christo negaverit, Christum negabit. Et qui in Christo confessus fuerit, Christum confitebitur. sufficiens igitur & si de confitendo tantummodo Dominus pronuntiasset, ex forma enim confessionis contrariò quoque, eius praeiudicaretur, id est negationi, perinde negationem negationem rependi à Domino, quem admodum confessione confessionem. Et ideo quum in forma confessionis etiam negationis conditio intelligatur, apparet non ad alium modum negationis pertinere, quod de ea aliter Dominus pronuntiavit, quam de confessione, dicendo: qui me negaverit, non qui in me. Prospexerat enim & hanc vim plerumque in expugnatione nominis subsecuturam, ut qui se Christianum negasset ipsum quoque Christum compelleretur blasphemando negare.

Confessio si-
dei hereticis
est fides.

§. 4. Gnosticonum causam nostri Calviniani susceperunt, graue enim visum illis est, cum periculo confiteri, mallet sola fide, eaque occulta saluari. Obicit Musculus in persona confiteri detrectantium: Si fidei tribuitur iustitia & salus, quomodo necessario exigitur confessio? ergo non iustificat, & saluat sola fides. Respondet ille; non hoc agi, sed confessionem nihil diversi habere à fide. Nihil enim aliud esse, quam verè fidei testimonium & fructum. [Quemadmodum, inquit, & de fide & operibus cum loquimur, non duas res à se inuicem diuersas proferimus, sed opera locamus in locum testimonii de vera fide. Potest autem fieri ut opera quibusquam habeat sine fide. Huic nihil prosunt opera. Rursus potest fieri ut fidem quis simul et sine operibus, illi nihil profuerit opinio fidei, quæ non vera sed mortua est, si oportunitas adfuerit benefaciendi. Ita & de confessione Christi loquimur. Credimus an qui amant ipsi sibi somnia fingunt.]

Confessio
necessaria,
ergo & ope-
ra.

Fidem, & opera Apostolus disiungit; & Calviniani pariter, hi cum sola fide, sine operibus saluari nos posse putant. Quod si sola fides absque operibus saluat, etiam saluat absque confessione; si negaverit Christum, negabitur, hoc est, damnabitur, ergo confessio necessaria est, & necessarium ne neget, negatio enim mortale peccatum est. Quam confessionem negligendam censent sectarii, ex eo patet, quod de lege Dei solent docere. Monet Christus confitendum esse, neganti Christo, mutua negationem comminatur. Quid ad ista Lutherus? c. 4. Gal. totum hoc genus contemnit. [Si sentias terrorem legis, dicas: Lex non audiam te, quia habes impeditam & tardam linguam. Deinde, plenitudo temporis iam venit, ideo liber sum. Non feram igitur amplius imperium tuum. Ex hisce discit ut in causa iustificationis contemptissime de lege loquaris di, mortiferas traditiones, virtutem peccati, nam si permiseris legem in conscientia dominari, cum tibi res est cum peccato & morte, reuera nihil aliud est lex, quam omnium malorum hæresium & blasphemiarum sentina, quia tantum auget peccatum. Quare hic sit prudens es, longissime ableges Moysen balbum & blæsum cum sua lege, neque villo modo te moueant terrores & minæ ipsius. H. c. simplici et sit tibi suspectus, & hæreticus, excommunicatus, damnatus, deterior Papa, & diabolo, ideo prius non audiendus. Debemus quidem extra conscientiam facere ex ea Deum, in conscientia vero est vere diabolus. Discat igitur plus legem & Christum duo contraria esse prius incompatibilia. Ante Christum est sancta, post Christi-

atum est mors. Ideo ubi Christus venit, nihil simpliciter scire debemus de lege.]

Quod vero etiam legem confessionis ad aliam vitam cum Gnosticis releget ex eodem commentario constat. [Ideo alluefacies te, ut veniente lege & accusante conscientiam, dicas; Domina lex, non in tempore, sed nimis mature venis expecta adhuc quadringentos & triginta annos. Hi si transacti fuerint venies poteris. Sed tum veniens nimis tarde venies, quia quadringentis & triginta annis præuenit te promissio, cui tu adfueris, & in ea suauiter acquiesco. Ideo nihil mihi tecum, non te audio; iam enim viuo cum Abraham credente.]

Præclara sane consuetudo, ut legem Dei, quam nobis Psalmus 118. toties commendat, tam irrisorie dimittere. Quid enim Christus? si me negaueris coram hominibus, negabo te coram patre meo. Quid ad hæc Lutherus? Nimis mature venis, domine legislator, veni post quadringentos & triginta annos. Porro si fides & fidei confessio eadem sunt; omnia quæ de fide dicuntur, etiam de confessione dicenda sunt, at sane confessio, & negatio opera sunt, à fide omnino distincta.

VERSUS 34. 35. 36.

Nolite arbitrari quia pacem venerim mittere in terram: non veni pacem mittere sed gladium. Veni enim separare hominem aduersus patrem suum, & filium aduersus matrem suam, & nurum aduersus socrum suam. Et inimici hominis, domestici eius.

QUESTIO I.

Qualis hac sit, & unde dissensio oriatur?

§. 1. Ostendit cur difficilis sit illa confessio, quia scilicet multos habet oppugnatores, si enim totus mundus fidem amplecteretur, nihil erat difficultatis, nunc autem pugna & bella oriuntur, non ex intentione Christi, nec Evangelii natura, sed hominum ventritati resistentium malitia. Et Propheta quidem pacem prædixerant. Isaías 23. & seq. Michas 4.1. & leg. 2. 14. ita canunt Angeli, & ipsi Apostoli pacis præcones mittuntur, sed pax illa est peccatorum cum Deo & Angelis coniunctio, inter fideles amor, hinc oritur acre bellum, nam sic diabolo & mundo, quæ mala fide possederunt, auferuntur, quæ exigunt, negantur, insurgit itaque impietas ante sopita. Itaque gladius mittitur, hoc est bellum, quia sine bello cedere Dæmon non vult. Non venit ad pacem peculiarem faciendam, deinde non venit ut in bellum concitet, sed tamen hoc consequitur.

§. 2. Gladium alii verbum Dei, alii amorem Dei, filios à parentibus diuidentem interpretantur. Sicetiam hæretici: Beza illa *ἡ συνέσις*, non sine Deo decreto tamen sequi. Decretum est quidem, sed prædicandi Evangelii, non scandalum, non mittit pacem qualem mali cum malis habent, sed pacem conscientiarum, & bonorum, scandala dæmon superinducit.

§. 3. Nullum vinculum est, quod Evangelium, si obstat non rumpat, hinc intestinum & plane domesticum bellum. Ita Mich. 6. 7. qui addit: & inimici hominis domestici eius. Verum Propheta agit de corruptis moribus, unde exitum Israelitarum secutum est. Chri-